slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

De rol van feedback bij formatief evalueren

Gerdineke van Silfhout

1

slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Inhoud

1. De FE-cyclus opgefrist.
2. Hoe kan feedback geven en ontvangen eruit zien in het taalonderwijs?
3. Wat doe jij al? En wat wil je gaan doen?

2

Gulikers & Baartman

Model FE: 5 fasen bij de talen

De formatieve toetscyclus: Gulikers & Baartman, 2017.

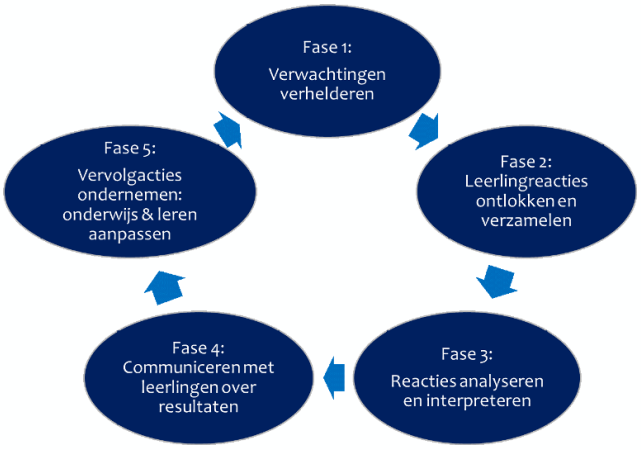

3

Focus op: communiceren met leerlingen en vervolgacties ondernemen

4

Voorwaardelijk: verwachtingen verhelderen

5

Fase 1: Verwachtingen verhelderen

Een leerdoel op het bord is niet genoeg.

Weten de leerlingen ook wanneer ze het leerdoel bereikt hebben?

Succescriteria geven zicht op de mate waarin een leerling het leerdoel heeft behaald.

- Beschrijven observeerbaar gedrag;
- Bieden leerlingen houvast en inzicht tijdens het leren en de leerkracht mogelijkheden om onderwijs op maat te geven.

6

Aardrijkskunde: succescriteria geven

- Leerlingen werken in drie lessen aan hun kaartvaardigheden
- Leerlingen bekijken voorbeeld-uitwerkingen van andere leerlingen met elkaar a.d.h.v. besproken succescriteria
- Met de opgedane kennis:
  - maken ze in les 2 en 3 hun eigen kaart
  - rekenen ze de schaal uit
  - tekenen de route van huis naar school in, inclusief de belangrijkste kaartonderdelen, lijnen, vlakken en symbolen.

slo

7

Project M&M op Nieuwste School Tilburg

- Folder met wandelroute voor VVV Tilburg ontwerpen
- Leerlingen bekijken voorbeeld-uitwerkingen van eerdere jaren: goed en minder goed
- Leerlingen bespreken welke aspecten belangrijk zijn bij het ontwerpen van folders.
- In klassengesprek besproken op basis van welke criteria leerlingen geselecteerd hebben.
- Samen criteria opgesteld.

Het geheim van de VVV

Wat? Maak een top 3 van de boekjes van 'Horen, zien en Tilburg'. Noteer op basis waarvan je deze volgorde hebt bepaald.

Wie? Groepjes van vier leerlingen

Hoe? Ga naar www.menti.com. Typ in op basis waarvan je de volgorde bepaald hebt.

Tijd? 8 minuten

Uitkomst? De uitkomsten worden klassikaal besproken. Er is geen goed of fout.

Klaar? Noteer de goede ideeën die je tegen bent gekomen.

slo

8

Fase 1: verwachtingen verhelderen

Samenvattend:

- Onderwijzen zonder leerdoelen gaat nog wel. Leren zonder **succescriteria** is 'hopeless' (John Hattie).
- **Voorbeelden** zijn cruciaal voor het verhelderen, delen en begrijpen van leerdoelen en succescriteria.
- **Actieve deelname** én eigenaarschap van alle leerlingen is daarbij van belang.
- **Voorwaardelijk** voor de andere fasen van FE.
- Fase 1 **kost tijd** maar betaalt zich terug: dieper leren + eigenaarschap.

slo

9

Fase 4 en 5: Communiceren met leerlingen en Vervolgacties ondernemen

slo

10

Noteer:
- 2 inzichten
- 1 vraag/ kwestie

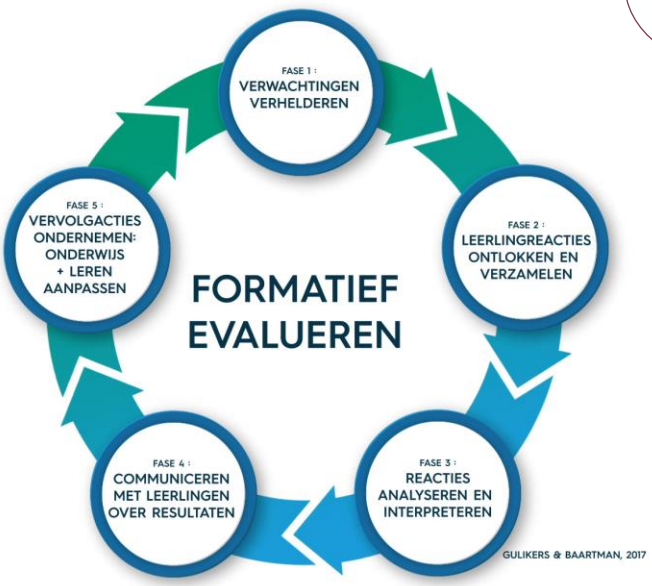

11

Soms is feedback NIET effectief

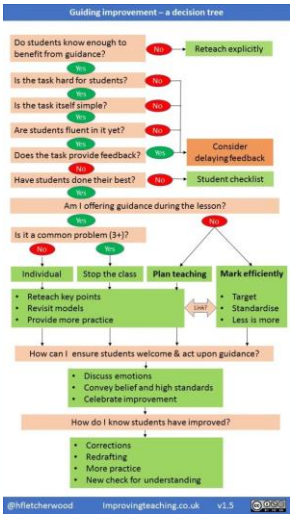

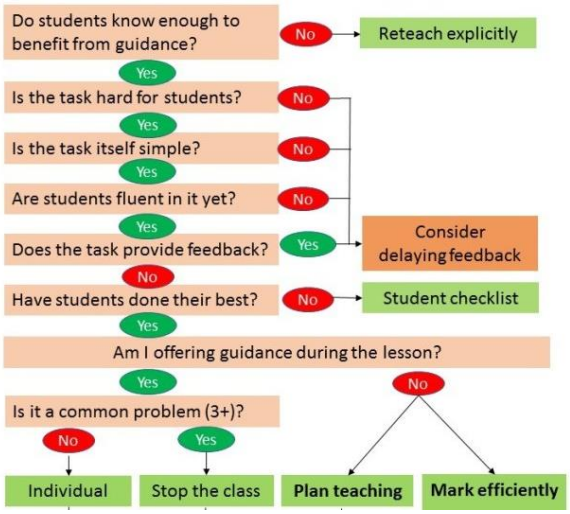

12

Fase 4

Fase 4: feedback geven gekoppeld aan doelen
- geef feedback gekoppeld aan succescriteria
- geef feedback op taak, proces en aanpak
- geef feedback op die punten waar leerling verbetering in kan laten zien ("improvement feedback", Fletcher-Wood, 2017)
- taakserie: feedback moet plaats hebben om te landen
- zo snel mogelijk tijdens/na uitvoering taak
- doseer feedback: less is more
- bied structuur aan peer-feedback / self-assessment door feedbackroutines, modelling, scaffolding en voorbeelden

slo

13

Fase 5

Fase 5: uitbreiding handelingsrepertoire voor vervolg
- kan leerling in vervolgactie komen na feedback? Is er een geplande vervolgactie → wat nodig?
- vaak 'vergeten' stap: komt vanzelf
- wat kun je meer doen dan reteach (nog een keer vertellen) en pacing (vertragen/versnellen)
- durven af te wijken van vaststaand curriculum / lesplan (Brookhart, Moss, & Long, 2010)

slo

14

Nederlands: fase 1 herhaald

- Herhaling van fase 1 (fase 1 moet doorlopen zijn)
- Eigen of andermans werk
- Gebruik van (zelf opgestelde) criteria
- Behapbaar aantal criteria

	Goed/voldoende/onvoldoende, omdat:		
Criterium	Brief A	Brief B	Brief C
1. De brief is ingedeeld in een inleiding/kern/slot.			
2. In de inleiding staat de reden waarom je de brief schrijft.			
3. In de kern staat wat je wil meedelen, uitleggen of vragen.			
4. In het slot staat een afsluitende vraag of verzoek voor contact.			
5. Jouw adresgegevens staan op de juiste plek/juiste manier geschreven.			
6. Datum staat op de juiste plek en is op de juiste wijze genoteerd.			
7. Adresgegevens geadresseerde staan op de juiste			

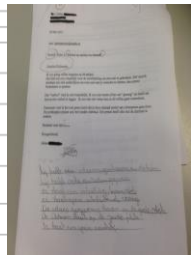

slo

15

Feedback ook in onderbouw po

Groep 1-2

- Thema: reizen – water – duiken
- Creatieve opdracht: kenmerken van een duiker laten zien
- Samen bedenken: wat moet er op de tekening te zien zijn?

  - ❑ Hij moet ogen, een mond en een neus hebben.
  - ❑ Hij moet een duikbril hebben en een buisje om te ademen.
  - ❑ De duiker is onder water, dus je moet water om de duiker heen kleuren.

slo

16

Vergelijken van voorbeelden

- Voorbeelden: concrete en makkelijker te begrijpen dan concepten en criteria
- Vergelijken doet beroep op mentale processen zoals categoriseren en inferenties maken
- Vergelijken vergroot de kans dat er sprake is transfer in leren
- Geschreven vergelijkingen zorgt voor dieper leren

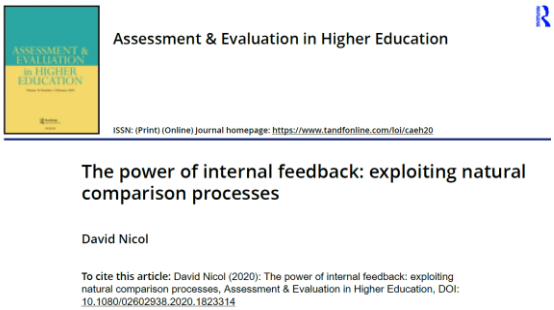
Assessment & Evaluation in Higher Education

ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: https://www.tandfonline.com/loi/caeh20

The power of internal feedback: exploiting natural comparison processes

David Nicol

To cite this article: David Nicol (2020): The power of internal feedback: exploiting natural comparison processes, Assessment & Evaluation in Higher Education, DOI: 10.1080/02602938.2020.1823314

17

Feedback heeft een plek nodig om te landen

- Verfschets landschap als achtergrond van hun woonobject
- Twee technieken: nat in nat (achtergrond), dekkend (voorgrond)
- Zelfevaluatie a.d.h.v. minirubric met vraag- en praatmaatje incl. top en tip waar ze de volgende les aan willen werken

	☹ Onvoldoende	☺ Voldoende	☺ Goed
Vormgeving	De bomen lijken niet op bomen, andere vormen zijn moeilijk e herkennen	De bomen vertakken zich normaal, andere vormen zijn herkenbaar	De bomen en de andere vormen zien er heel echt uit, gelet op details en schaduwen
	Er is geen/heel weinig diepte. Stapeling, hoge horizon	Er is diepte door groot-klein en vervaging	Er is veel diepte door groot-klein, repoussoir, vervaging en schaduwen

slo

18

- Alle werken op tafel + kaartje met succescriteria rond standpunt, ruimtesuggestie, ruimteperspectief en aquareltechnieken
- Leerlingen fotograferen de tekening waar het criterium goed is toegepast en plaatsen het in de groepspadlet
- Volgende les: bespreken werk bij de succescriteria + opdoen nieuwe inspiratie

slo

19

Met dank aan Odulphus Tilburg

Leerdoel: Ik kan examenopgaven rondom vulkanisme volledig én bondig beantwoorden.

Lesuur 1: leerlingen maken een ppt-show van 10 slides, elk 5 seconden in beeld: annulering vluchten vanwege vulkanisme inclusief uitleg ontstaan vulkanisme in Indonesië.

Lesuur 2a: wat was het lesdoel? Ze bekijken 3 presentaties a.d.h.v. kijkvragen (verklaring, hoeveelheid info, tip) -> verwerken

Lesuur 2b: ze bekijken de andere 3 presentaties en gaan na of ze een examenvraag kunnen beantwoorden: Leg uit hoe in Indonesië explosief vulkanisme ontstaat.

slo

20

Werken met uitgewerkte feedbackvoorbeelden

https://www.vernieuwenderwijs.nl/groepsgewijze-feedback/

21

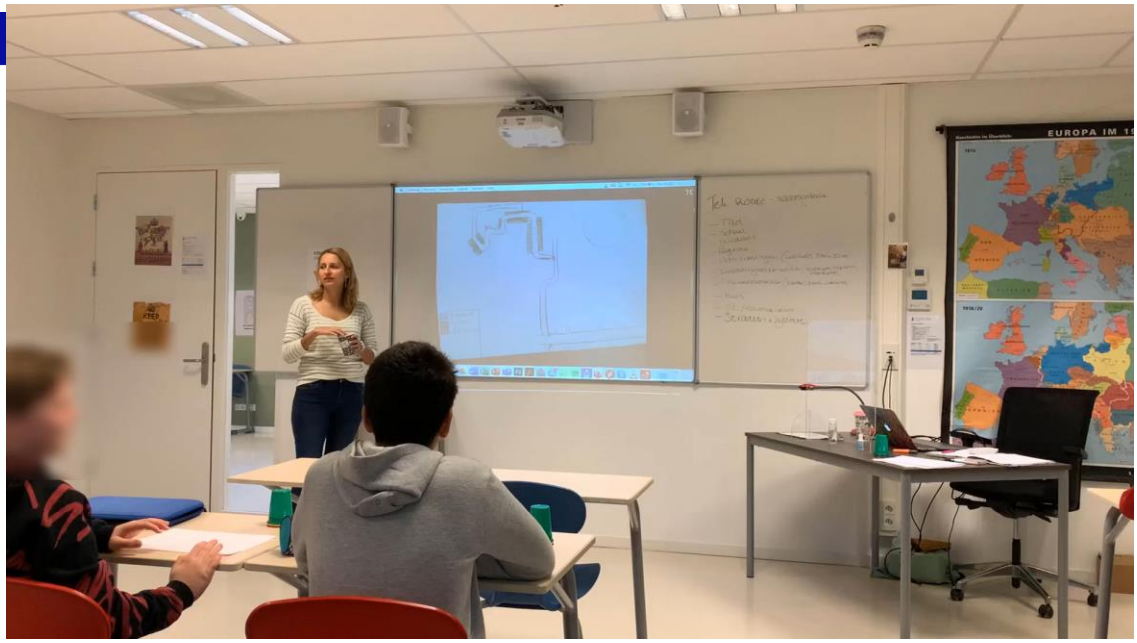

22

Practicum Dichtheid bepalen

- Leerlingen leren massa en lengtes meten en formules gebruiken om volume en dichtheid te bepalen
- Werken in duo's
- In plaats van in één keer het practicum uit te voeren krijgen leerlingen na elk blokje met berekening en rapportage feedback
- Feedbackstempel + korte toelichting
- Leerlingen verwerken het in het volgende blokje

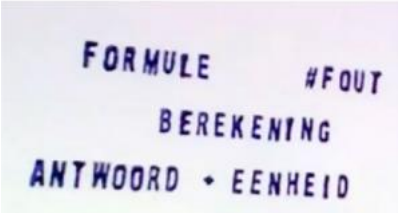

23

Gebruik van rubrics voor feedback geven

Rubric Samenwerkend leren

Onderwerp	Beginner	In ontwikkeling	Gevorderd	Expert
Actief luisteren naar anderen	Ik ben vooral met mijn eigen dingen bezig. Hierdoor kan ik niet navertellen wat er in de groep is besproken.	Ik richt mij enigszins op de anderen en maak soms oogcontact. Ik luister een beetje naar de inbreng van de groepsgenoten en reageer af en toe op wat de ander zegt. Ik kan stukjes navertellen van wat is besproken.		Ik heb mijn w aandacht bij reageer op w zegt, inhoude bijvoorbeeld knikken. Ik k voortbouwen gezegd is.
Leren van eigen fouten		Ik herken (en erken) mijn eigen fouten, en kan ze benoemen, maar ondernemen geen actie.	Ik ondernemen meestal actie naar aanleiding van mijn eigen fouten.	Ik ondernemen naar aanleidi eigen fouten voor de volge
Leren van andermans fouten	Omdat ik mij vooral richt op mijn eigen werk ben ik mij er niet van bewust dat anderen fouten maken.		Ik herken andermans fouten en leer hier soms van voor mijzelf.	Ik herken an leer hiervan pas mijn eige aan.

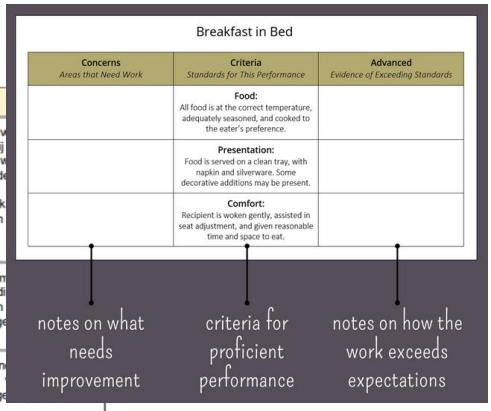

See https://www.cultofpedagogy.com/single-point-rubric/

24

De rol van de leerling

- Geeft de leraar feedback, of is er sprake van peer en self feedback?
- Denkt de leerling mee in hoe hij verder werkt aan zijn doelen: met de leraar, een andere leerling of zelf?

Als de leraar duidelijk maakt op welke manier hij kan verder leren, kan de leerling meedenken over hoe dat eruitziet.

Zo werkt de leerling aan motivatie én eigenaarschap

slo

25

Passende vervolgacties

Bijlage 1. Voorbeelden van cognitieve, meta-cognitieve en motivatieproblemen en passende scaffoldingstechnieken.

WAT is het probleem?	HOE ga je dit oplossen? *
Cognitief probleem o Snappen ze de opdracht niet? o Is de taak te moeilijk? o Hebben ze te weinig voorkennis om dit te kunnen doen? o Begrijpen ze de concepten/principes niet? o Kunnen ze de stof niet toepassen? o Kunnen ze de stof niet vertalen naar een nieuwe situatie? o Was de uitleg niet helder? *Meta-cognitief probleem* o Lezen ze niet goed genoeg? o Weten ze niet hoe ze het moeten aanpakken? o Hebben ze geen idee of ze op de goede weg zijn? o Vinden ze het moeilijk zelf aan de slag te gaan? *Motivatieprobleem* o Vinden ze er weinig aan (niet gemotiveerd)?	*Cognitief probleem* o De taak opnieuw uitleggen o Theorie (nog een keer) uitleggen = (directe) instructie geven o Succescriteria (opnieuw) verhelderen o Taak opknippen in kleinere stukjes o Hints geven over specifieke stukjes van de taak (datgene dat ze moeilijk vinden) o Doorvragen: door open vragen te stellen aan leerlingen om hun begrip goed onder woorden te brengen o Samen een stukje van de taak doen (begeleide inoefening) o Uitgewerkte voorbeelden bespreken o Interactieve werkvorm doen om zicht te krijgen op hun begrip van onderliggende concepten o Leerlingen vragen informatie toe te passen op een concreet voorbeeld o Leerlingen hun uitwerking laten vergelijken met een of meerdere voorbeelden o Leerlingen elkaar laten uitleggen o Leerlingen toetsvragen laten maken o Leerlingen een lijst laten maken met nieuwe

- https://www.slo.nl/thema/meer/formatief-evalueren/leraar-havo-vwo/slag/
- Passende vervolgstappen bedenken en ondernemen
- Werkvorm hoe geef je fase 5 vorm, passend bij wat je waarneemt en analyseert
- Lijst scaffoldingstechnieken geordend naar type probleem

slo

26

Formatiefevalueren.slo.nl

slo

een doordacht curriculum
dat doen we ***samen***

Lesvoorbeelden

19 maart 2020

- leraar po
- leraar vmbo
  - lesvoorbeelden
  - aan de slag
  - links
- leraar havo/vwo
- schoolleider vo
- lerarenopleiders

Hier vind je geordend per leergebied (talen, exacte vakken etc.) allerlei inspirerende voorbeelden van formatieve praktijken in de klas. De voorbeelden geven een beeld van hoe formatief evalueren eruit kan zien bij de verschillende vakken. Ze inspireren, prikkelen en zetten aan tot denken: wat maakt deze lespraktijk nu formatief?

27